

موافقتنامه تجارت آزاد امریکای شمالی (نفتا)

North American Free Trade Agreement - (NAFTA)

اشاره:

بلوک‌های اقتصادی که در مناطق مختلف جهان با حضور چند کشور تشکیل می‌شود، فرصت‌های تجاری و سرمایه‌گذاری سودمندی را در اختیار بخش خصوصی فعال در آن کشورها قرار می‌دهد تا بتوانند فعالیت خود را در قلمرو کشورهای عضو گسترش دهند و از ترجیحات تجاری و آزادی سرمایه‌گذاری بهره‌برداری نمایند. این امر در نهایت توسعه اقتصادی کشورهای یاد شده را به دنبال خواهد داشت، ضمن آنکه با بهره‌جویی از مزیت‌های نسبی موجود و قابل خلق در کشورهای عضو به لحاظ وجود استعدادهای طبیعی‌شان و تقویت بنیه رقابت شرکت‌های فعال کمک بسزایی دارد. رفع موانع تجاری و سرمایه‌گذاری، کاهش تعرفه‌های تجاری در مدت معینی مورد توافق و گسترش همکاری‌های اقتصادی از مزیت‌های بلوک‌های اقتصادی منطقه‌ای است.

موافقتنامه تجارت آزاد امریکای شمالی (نفتا) از بلوک‌های اقتصادی است که در اواخر دهه ۱۹۸۰ پا گرفت و در دهه ۱۹۹۰ میلادی با الحاق مکزیک به آن سه کشور امریکا، کانادا و مکزیک را در بر گرفت.

در این شماره نشریه «بررسی‌های بازرگانی» با نحوه تشکیل و حوزه فعالیت موافقتنامه تجارت آزاد امریکای شمالی (نفتا) آشنا می‌شویم.

مواد اصلی موافقتنامه	پایان یافت و در دسامبر همان	موافقتنامه تجارت آزاد
طبق موافقتنامه نفتا تمام	سال امضا شد. این موافقتنامه	امریکای شمالی (نفتا) حاصل
محدودیت‌های تجارت و	سرانجام در نوامبر ۱۹۹۳ تصویب	موافقتنامه تجارت آزاد بین امریکا
سرمایه‌گذاری میان کانادا، مکزیک	و از اول ژانویه ۱۹۹۴ اجرا شد.	و کانادا است که در ژانویه ۱۹۸۸
و امریکا در مدت ۱۵ سال بتدریج		امضا شد و از ژانویه ۱۹۸۹ به
از بین می‌رود. اکثر تعرفه‌های	اعضا	اجرا درآمد. مذاکرات در
تجارت محصولات کشاورزی	سه کشور کانادا، مکزیک و	خصوص شرایط نفتا که عضویت
میان امریکا و مکزیک به سرعت	امریکا اعضای موافقتنامه تجارت	مکزیک در منطقه تجارت آزاد را
برداشته شد و تعرفه ۶ درصدی	آزاد امریکای شمالی (نفتا) هستند.	نیز در برگیرد، در اکتبر ۱۹۹۲

محصولات کشاورزی (شامل ذرت، شکر و برخی میوه‌ها و سبزی‌ها) در مدت ۱۵ سال برداشته خواهد شد. تعرفه خواروبار و منسوجات قرار است در مدت ده سال در هر سه کشور حذف شود. مکزیک قرار است بخش مالی خود را به روی سرمایه‌گذاری امریکا و کانادا بگشاید و تمام محدودیت‌ها تا سال ۲۰۰۷ برداشته خواهد شد. تاکنون موانع سرمایه‌گذاری در اکثر بخش‌ها برداشته شده است به استثنای نفت در مکزیک، فرهنگ در کانادا و خطوط هوایمایی و ارتباطات رادیویی در امریکا. قرار بود مکزیک روش توزیع از میر دولتی را آزادسازی کند و روش‌های ترجیحی برای شرکت‌های داخلی را در مدت ده سال بردارد. در بخش حمل و نقل، وسایط نقلیه سنگین آزادی کامل حرکت بین سه کشور تا سال ۲۰۰۰ برقرار شد. به عنوان یک اقدام داخلی، شرکت‌های حمل و نقل می‌بایست درخواست مجوزهای ویژه برای سفر در مرزهای هر کشور بیش از حد جاری ۲۰ مایل (۳۲ کیلومتر) را می‌کردند که این امر در دسامبر ۱۹۹۵ کمی قبل از زمان برنامه‌ریزی شده برای اجرای طرح، به تعویق افتاد. علت تعویق نگرانی‌هایی از سوی دولت امریکا در خصوص اجرای استانداردهای کافی ایمنی از سوی رانندگان مکزیکی بود. در آوریل ۱۹۹۸، پنجمین نشست وزارتی سه عضو کمیسیون تجارت آزاد در شهر پاریس فرانسه برگزار شد و با رفع تعرفه‌ها در خصوص ۶۰۰ کالا از جمله مواد شیمیایی، دارویی، فولاد و محصولات سیمی، منسوجات، اسباب بازی و ساعت از اول اوت موافقت کردند. در نتیجه این توافق، تعدادی از تعرفه‌ها زودتر از زمان ده ساله که در ابتدا برنامه‌ریزی شده بود، برداشته شد.

در ضمن پذیرفته شد که در صورت ورود ناگهانی کالا از یک کشور به کشور دیگر که بر صنعت داخلی آن تأثیر نامطلوبی بگذارد، کشور زیان‌دیده ماده «تحمیل تعرفه‌های کوتاه‌مدت مرجوعی» را در کوتاه‌مدت اجرا می‌کند.

اختلاف‌ها در اولین مرحله از سوی مشاوره بین دولت‌ها حل خواهد شد. اگر اختلافی در مدت ۳۰ یا ۴۰ روز حل نشد، دولت ممکن است درخواست برگزاری نشست کمیسیون تجارت آزاد را بکند. کمیسیون در اکتبر ۱۹۹۴

یک کمیسیون صلاحیت‌دار «اختلاف‌های تجاری خصوصی» را برای توصیه روش‌های حل چنین اختلاف‌هایی، ایجاد کرد. اگر کمیسیون قادر به حل اختلاف نبود، گروهی از کارشناسان موضوع مربوطه برای قضاوت انتخاب شده و اقدام می‌نمایند. تا سپتامبر ۱۹۹۶، حدود ۸۰ اختلاف تجاری به کمیسیون تجارت آزاد برای قضاوت رجوع شد که اغلب آن از سوی شرکت‌های بخش خصوصی بود. در ماه ژوئن همان سال، کانادا و مکزیک تصمیم خود برای ارجاع قانون هلمز برتون امریکا در خصوص تجارت با کوبا را به کمیسیون اعلام کردند. آنها ادعا کردند این قانون که اقدام‌های تنبیهی در مقابل شرکت‌های خارجی که در تجارت با کوبا هستند را اعمال می‌کند، محدودیت‌های ناروایی را بر شرکت‌های کانادایی و مکزیک تحمیل می‌کند و بنابراین در تناقض با نفاذ است. گرچه در آغاز سال ۱۹۹۷، اجرای قانون هلمز برتون برای مدت شش ماه از سوی دولت امریکا به تعویق افتاد. سپس در آوریل ۱۹۹۷ این قانون بار دیگر به تعویق افتاد که به علت توافق سازشی با اتحادیه اروپا بود.

اعضای نفتا در دسامبر ۱۹۹۴ یک دعوتنامه رسمی برای شیلی فرستادند و از ایسن کشور درخواست عضویت در این موافقتنامه را کردند. مذاکرات رسمی در خصوص ورود شیلی در ژوئن ۱۹۹۵ آغاز شد، اما در دسامبر متوقف شد. زیرا کنگره امریکا انجام مذاکرات را تصویب نکرد. شیلی در فوریه ۱۹۹۶، مذاکرات در سطح عالی را با کانادا در خصوص ابعاد وسیع موافقتنامه تجارت آزاد دوجانبه آغاز کرد.

شیلی که موافقتنامه‌های تجاری دوجانبه بسیاری با مکزیک داشت، در نظر داشت موقعیت خود را با عضویت در نفتا از طریق قرارداد پیشنهاد شده با کانادا، ارتقا بخشد. موافقتنامه دوجانبه که حذف بسیاری از حقوق گمرکی تا سال ۲۰۰۲ را در برداشت، در نوامبر ۱۹۹۶ امضا شد و در ژوئیه ۱۹۹۷ از سوی شیلی تصویب شد. در همین حال دولت امریکا در نوامبر ۱۹۹۷ می‌بایست برداشتن پیشنهاد پیگیری سریع از دستور جلسه قانونی را به دلیل حمایت ناکافی از سوی کنگره را درخواست کند. در آوریل ۱۹۹۸، رؤسای ۳۴ کشور در سانتیاگو با یکدیگر ملاقات و به طور رسمی توافق

کردند، روند مذاکرات را برای ایجاد منطقه آزاد تجاری امریکا (FTAA) برقرار کنند، دولت امریکا با گسترش تدریجی مواد تجاری نفتا بر پایه دوجانبه، پیشنهاد اولیه ایجاد «فتا» را مطرح کرد.

در چارچوب توافق شده توسط وزرای تجارت ۳۴ کشور که در ماه مارس ۱۹۹۸ با یکدیگر ملاقات کردند، آنها باید مذاکره می‌کردند و مواد «فتا» را بر اساس ملی و به عنوان بخشی از یک بلوک اقتصادی فرعی منطقه‌ای می‌پذیرفتند. در همین چارچوب دیده شده بود که فتا می‌تواند در کنار انجمن‌های فرعی منطقه‌ای شامل «نفتا» ایجاد شود، کانادا قرار بود ریاست «فتا» را تا ۳۱ اکتبر ۱۹۹۹ عهده‌دار باشد. مذاکرات برای جمع‌بندی این موضوع قرار است در ۳۱ دسامبر ۲۰۰۴ و به ریاست مشترک برزیل و امریکا برگزار شود.

موافقتنامه‌های الحاقی

در طول سال ۱۹۹۳، در پی فشار داخلی، دولت جدید امریکا درباره دو موافقتنامه جانبی با شرکایش در نفتا مذاکره کرد که قرار بود امنیت حقوق کارگران و محیط زیست را تأمین کنند.

«کمسیون همکاری کار» بر اساس موافقتنامه همکاری کار امریکای شمالی (NAALC) برای نظارت بر اجرای قوانین کار و برقراری همکاری در این خصوص، ایجاد شد.

کمسیون همکاری زیست محیطی برای مبارزه با آلودگی و تضمین اینکه توسعه اقتصادی به محیط زیست آسیب نمی‌رساند و نظارت بر رعایت قوانین زیست محیطی در سطوح نفتا و ملی، ایجاد شد. گروه‌های کارشناسی با مشارکت نمایندگان هر کشور تشکیل شد تا در صورت نقض بی‌دلیل حقوق کارگران یا آسیب‌های زیست محیطی، قضاوت امر را به عهده گیرد. این گروه‌ها قدرت اعمال جرایم و تحریم‌های تجاری را داشتند، اما مجبور به رعایت و مطابقت با مفاد «نفتا» و رعایت سیستم‌های قانونی آن بودند. در سال ۱۹۹۵ صندوق همکاری زیست محیطی امریکای شمالی (NAFEC) تشکیل شد. این صندوق که تأمین مالی آن از سوی کمسیون همکاری زیست محیطی انجام می‌شود، از طرح‌های زیست محیطی جامعه حمایت می‌کند.

کمسیون همکاری زیست محیطی در فوریه ۱۹۹۶ برای

اولین بار رضایت داد که در خصوص یک شکایت مطرح شده از سوی طرفداران محیط زیست مبنی بر رعایت نشدن قوانین داخلی زیست محیطی، تحقیق کند. طرفداران محیط زیست مکزیک مدعی بودند، از شرکتی که قرار است یک اسکله (لنگرگاه) برای کشتی‌هایی تفریحی (طرحی که تخریب یک جزیره مرجانی را در بر داشت) بسازد، درخواست مطالبات تأثیرات زیست محیطی کافی نشده است. کمیسیون همکاری زیست محیطی در ارایه یافته‌هایش در چنین موردی محدودیت داشت و فقط می‌توانست حکمی در صورت طرح شکایت از سوی یک دولت عضو نفتا در مقابل دیگری، صادر کند.

کمیسیون همکاری زیست محیطی بخش اعظم منابع خود را به تحقیقات انجام شده برای حمایت از رعایت قوانین و توافق‌های زیست محیطی اختصاص می‌دهد. در اکتبر ۱۹۹۷، شورای وزرای محیط زیست نفتا در مونترال کانادا ملاقات کردند و ساختار جدید برای فعالیت‌های کمیسیون همکاری زیست محیطی را تصویب کردند. هدف اصلی کمیسیون همکاری محیط زیست تهیه

توصیه‌های مربوط به تأثیر زیست محیطی موضوع‌های تجاری بود. همچنین توافق شد که کمیسیون همکاری محیط زیست فعالیت‌های تجاری در خصوص محصولات مطلوب محیط زیست را توسعه دهد و سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در موضوع‌های تجاری زیست محیطی را تشویق کند.

با توجه به موافقتنامه همکاری کار امریکای شمالی (NAALC)، ادارات ملی در هر سه کشور عضو نفتا برای نظارت بر موضوع‌های کار و رسیدگی به شکایت‌های مربوط به رعایت نشدن قوانین داخلی کار، ایجاد شد. گرچه اقدام‌های تنبیهی به صورت تحریم‌های تجاری یا جریم (تا سطح ۲۰ میلیون دلار امریکا) در شرایط خاص نقض قوانین ملی در خصوص کار کودکان، حداقل دستمزد یا استانداردهای بهداشتی و ایمنی، قابل اعمال بود، کمیسیون همکاری کار تشکیل شد و با شورای وزرای کار سه کشور همکاری می‌کند.

امریکا و مکزیک در اوت ۱۹۹۳، با ایجاد یک کمیسیون همکاری زیست محیطی (BECC) برای کمک به هماهنگ کردن طرح‌های بهبود زیرساختار و نظارت بر تأثیر زیست محیطی موافقتنامه منطقه مرزی امریکا - مکزیک، که قرار

بود در آنجا فعالیت‌های صنعتی، صورت گیرد، موافقت کردند. محل استقرار کمیسیون در سودادخوارز مکزیک است. کمیسیون همکاری مرزی زیست محیطی در سال ۱۹۹۸ هفت طرح را تصویب کرد و مجموع طرح‌های تصویب شده‌اش به ۲۶ طرح و هزینه ۶۰۷ میلیون دلار امریکا رسید. مکزیک و امریکا در اکتبر ۱۹۹۳ موافقتنامه ایجاد یک بانک توسعه امریکای شمالی را توافق کردند که قرار بود طرح‌های زیربنایی و زیست محیطی را در طول مرز امریکا - مکزیک تأمین مالی کند. تأسیس بانک توسعه امریکای شمالی در فوریه ۱۹۹۹ با سهم مساوی دو کشور و سرمایه ۳ میلیارد دلار تصویب شد و دو کشور هر کدام با پرداخت سهم اولیه به میزان ۵۵۰ میلیون دلار موافقت نمودند.

با توجه به موافقتنامه‌های الحاقی به «نفتا» سه نهاد «کمیسیون همکاری زیست محیطی» (در سال ۱۹۹۴ در کک کانادا)، «کمیسیون همکاری کار» و «بانک توسعه امریکای شمالی» (NAD Bank) یا (NADB) تأسیس شده‌اند که هر یک از آنها یک گزارش سالانه از فعالیت‌های خود منتشر می‌کنند.

